

For de fleste går det veldig greit å lære seg å lese og skrive, mens andre har vansker med å tilegne seg det vi kaller funksjonelle lese- og skriveferdigheter.

Lese- og skrivevansker

Det er vanlig å snakke om lese- og skrivevansker når et barn ikke lærer seg å lese og skrive i forbindelse med opplæring, eller dersom utviklingen går sent eller stopper opp. Vanskene kan vise seg i forbindelse med bokstavlæring, ved at det er vanskelig å lære bokstavene, skille dem fra hverandre, huske bokstavnavn og bokstavlyder eller forme bokstavene.

For noen kan det også være vanskelig å lære det alfabetiske prinsipp. Det vil si å forstå at bokstavene forestiller språklyder i talte ord og at de må trekkes sammen for å lese ordet. Alt dette er av stor betydning for å lære seg å lese og skrive.

Noen vanlige kjennetegn på lesevansker

- Strever med ordlesing.
- Leser mye feil.
- Gjetter.
- Leser svært sent.
- Leser monotont og teknisk.
- Fortsetter å lese ord som går igjen i teksten, som om han/hun ikke har lest ordet tidligere.
- Lesing og trening har ikke særlig effekt.
- Utviklingen går svært sent eller stagnerer.
- Vansker med å forstå både ord, setninger, innhold og sammenhenger i teksten.

Kjennetegnene kommer spesielt til syne ved lesing av ukjente tekster.

Noen vanlige kjennetegn på skrivevansker

- Strever med å skrive enkeltord.
- Skriver mye feil (forenkler, utelater bokstaver, stikker om bokstaver).
- Skriver sent.
- Skriver utydelig eller ”stygt”.
- Skriver kortfattet.
- Vansker med å komme i gang med skrivingen.
- Vet ikke hva en skal skrive.
- Finner ikke ord.
- Setter sammen ordene i en setning på feil måte.
- Vansker med å disponere, strukturere og presentere stoffet.
- Vansker med å skrive på en måte som gjør det lett for en leser å forstå budskap og sammenhenger i teksten.
- Får ofte ikke formidlet det de kan og vil gjennom skriftlig kommunikasjon.

Individuelle variasjoner

Kjennetegn på vanskene kan variere fra person til person. Man trenger med andre ord ikke ha alle kjennetegnene. Noen kan også være svært flinke til å kamuflere og kompensere for problemene sine, slik at de er vanskelige å oppdage. Det kan være vanskeligst å oppdage vansker med lesing.

På et tidlig stadium i utviklingen kan det for eksempel være elever som lærer teksten utenat. En skal også være oppmerksom på at noen personer med lesevansker tilsynelatende leser ganske bra etter hvert, men mange rapporterer at lesing for dem er tidkrevende, og at det kan være vanskelig å forstå. Ofte strever de også med vedvarende rettskrivingsproblemer.

Dysleksi

Mange med lese- og skrivevansker har dysleksi. Man antar at mellom tre og seks prosent av befolkningen har dysleksi.

De viktigste kjennetegnene er vansker med å lese ord og stave riktig. Mange kan ha vansker med å avgjøre lydstrukturen i talte ord. Dette kan vise seg som vansker med å rime, å fjerne første eller siste lyd i et ord, eller å bytte om på stavelser. Ved dysleksi er det verbale korttidsminnet ofte noe begrenset. Det betyr i praksis vansker med midlertidig lagring og bearbeidelse av informasjon. Begrensning i det verbale korttidsminnet kan gjøre det vanskelig å holde fast på lydsekvenser som telefonnummer, setninger eller å huske muntlige instruksjoner.

Et annet kjennetegn på dysleksi er vansker med raskt å navngi for eksempel kjente symboler eller bilder. Videre vil ofte elever med dysleksi ha bedre lytteforståelse enn leseforståelse, i tillegg til en rekke andre kjennetegn som også gjelder andre med lese- og skrivevansker.

Tidlig hjelp er god hjelp

Det må reageres så tidlig som mulig dersom en elev strever med å lære bokstaver eller å lese og skrive. En må heller ikke bortforklare vansker med lesing og skriving dersom eleven i tillegg har andre typer vansker. Det er viktig å få svar på hvorfor elever har vansker i forhold til lesing og skriving for å hjelpe dem videre i sin utvikling. Tidlig hjelp er også viktig for å forhindre uheldige reaksjoner emosjonelt og sosialt.

Besøksadresse:
Åsveien 21, 3475
Sætre

Hjemmeside:
hurumlogopedi.no
Telefon: 40856624

E-post:
logopeden@live.no

Lese- og skrivevansker

Dysleksi

